

- звільнення від ввізного та вивізного мита товарів (робіт, послуг), передбачених контрактами на виконання міжурядових будівельних проектів;
- прискорення процесів приватизації об'єктів незавершеного будівництва;
- узгодження порядку проведення тендерів у будівництві з чинним вітчизняним законодавством;
- впровадження взаєморозрахунків у межах заборгованості будівельних організацій до державного і місцевих бюджетів та заборгованості за будівельні роботи, які виконуються за бюджетні кошти.

Список використаних джерел:

1. Іщук С.І. Промислові комплекси України. Наукові основи територіальної організації: Навч. посіб. / С.І. Іщук. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2003. – 248 с.
2. Статистичний щорічник Житомирської області за 2010 рік / [за ред. Л.О. Рижкової]. – Житомир: Голов. управ. статист. у Житомир. обл., 2010. – 450 с.
3. Схема-прогноз розвитку і розміщення продуктивних сил Житомирської області на період до 2015 року. – К.: РВПС України НАН України, 2005. – 233с.

Рецензент: д.е.н. Талавиря М.П.

УДК 338.43:631.11

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ІНТЕГРОВАНИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Маршалок М.С., к.е.н., доцент; Нікітченко С.О., к.е.н.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

У статті проаналізовано економічну ефективність виробничої діяльності інтегрованих сільськогосподарських підприємств.

The paper analyzes the economic efficiency of industrial activity, mechanisms of those integrated farms.

Постановка проблеми. Однією з найважливіших проблем сучасної аграрної економічної науки залишається питання ефективного функціонування сільськогосподарських підприємств. Поглиблення інтеграційних процесів в аграрному секторі є одним із пріоритетних напрямів його розвитку, оскільки дозволяє поліпшити інвестування сільськогосподарських підприємств і створити в них умови для розширеного відтворення аграрного виробництва та прибуткового господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні і практичні питання економічної ефективності виробництва, в тому числі й аграрного, знайшли своє відображення у працях таких відомих зарубіжних і вітчизняних вчених, як: А.Маршалл, В. Паретто, П. Самуельсон, В.Г. Андрійчук, В. В. Горлачук, А. Ліссітса та ін. Питання поглиблення інтеграційних процесів знаходяться у полі зору таких науковців, як Джон Стакей, Девід Уайт, М.Й. Малік, І.І. Червен, О.М. Шпичак та інших вчених.

Водночас проблема ефективного функціонування сільськогосподарських підприємств в умовах поглиблення агропромислової інтеграції залишається недостатньо вивченою залишається, що обумовлює актуальність дослідження.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз теоретичних та методичних засад щодо ефективності функціонування сільськогосподарських підприємств.

ємств, а визначення напрямів її підвищення на перспективу з урахуванням поглиблення інтеграційних зв'язків.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важлива роль у вивченні питання ефективності належить В. Паретто [1, 4]. Згідно із запропонованою ним теорією граничної межі виробничих можливостей сільськогосподарське підприємство буде ефективне за таких умов: по-перше, виробництво будь-якої продукції не може зростати без збільшення одного чи кількох факторів виробництва або зменшення виробництва інших продуктів; по-друге, жоден із факторів виробництва не може зменшитися без зменшення обсягу виробництва одного або кількох продуктів, або збільшення інших факторів.

В той же час, серед основних складових, що впливають на рівень економічної ефективності, слід виокремити виробничу та комерційну діяльність, залучення оптимізованого обсягу ресурсів та запровадження інновацій, на які впливають зовнішні та внутрішні чинники (рис. 1).

Рис. 1. Вплив основних внутрішніх і зовнішніх чинників на формування ефективної господарської діяльності сільськогосподарського підприємства

Під час оцінки економічної ефективності функціонування сільськогосподарських підприємств застосовується ряд підходів, основними серед яких є: традиційний, багаточинниковий та підхід на основі концепції «Performance Management». Найбільш вживаними в практичній діяльності сільськогосподарських підприємств є традиційний підхід. Для більш повної оцінки економічної ефективності діяльності поряд зі згаданим підходом доцільно застосувати показники інтегрованої оцінки економічної ефективності та ефекту виробничого важеля [2, 3]. Їх застосування дає змогу комплексно оцінювати рівень ефективності використання основного і оборотного капіталу та трудових ресурсів і розраховувати величину прибутку залежно від зміни обсягів реалізації продукції.

При формуванні ефективної моделі господарювання на макроекономічному рівні слід приділити особливу увагу інтеграційним процесам як невід'ємної складової сучасної ринкової економіки.

Інтеграція господарюючих суб'єктів в АПК сприяє подоланню бага-

тох структурних проблем вітчизняної економіки. Вона дозволяє учасникам ринку виправити існуючі недоліки за рахунок додаткового залучення капіталу, спільної інфраструктури; підвищення якості використовуваної інформації для учасників об'єднання; зниження трансакційних витрат; підвищення якості управління; лобіювання спільних інтересів. Великі аграрно-промислові формування здатні підвищити ефективність реального сектора економіки, здійснювати позитивний вплив на розвиток регіонів, інфраструктури, створювати нові технології, сприяти зростанню зайнятості, тобто вирішувати комплекс гострих соціально-економічних проблем.

Як відомо, в сільськогосподарському виробництві виділяють три типи інтеграції: горизонтальну, вертикальну та змішану. Горизонтальна інтеграція виникає за умов об'єднання сільськогосподарських підприємств для виробництва певної продукції або виконання робіт одного цільового призначення. Вертикальна інтеграція передбачає об'єднання підприємств, які функціонують у різних галузях народного господарства з метою здійснення кругообороту товарної продукції. Вона об'єднує виробництво, заготівлю, транспортування промислового переробку та реалізацію. Змішана – виявляється в об'єднанні підприємств різних галузей між якими немає технологічного та технічного зв'язку з виробництва та реалізації продукції. Основні форми впровадження даних типів інтеграції наведено на рис. 2.

Горизонтальна інтеграція Y-типу – об'єднання підприємств однієї галузі, що виробляють однакову продукцію або здійснюють одні і ті ж стадії виробництва. Ці стратегії мають на меті підсилення позиції підприємства шляхом поглинання або контролю певних конкурентів.

Горизонтальна інтеграція X- або K-типу – це об'єднання підприємств, що випускають взаємозв'язані товари. При цьому X-інтеграція – це об'єднання взаємодоповнюючих, схожих за масштабами збуту підприємств або напрямів діяльності, а K-інтеграція – це приєднання підприємства або додаткового напрямку без зміни основного напрямку діяльності

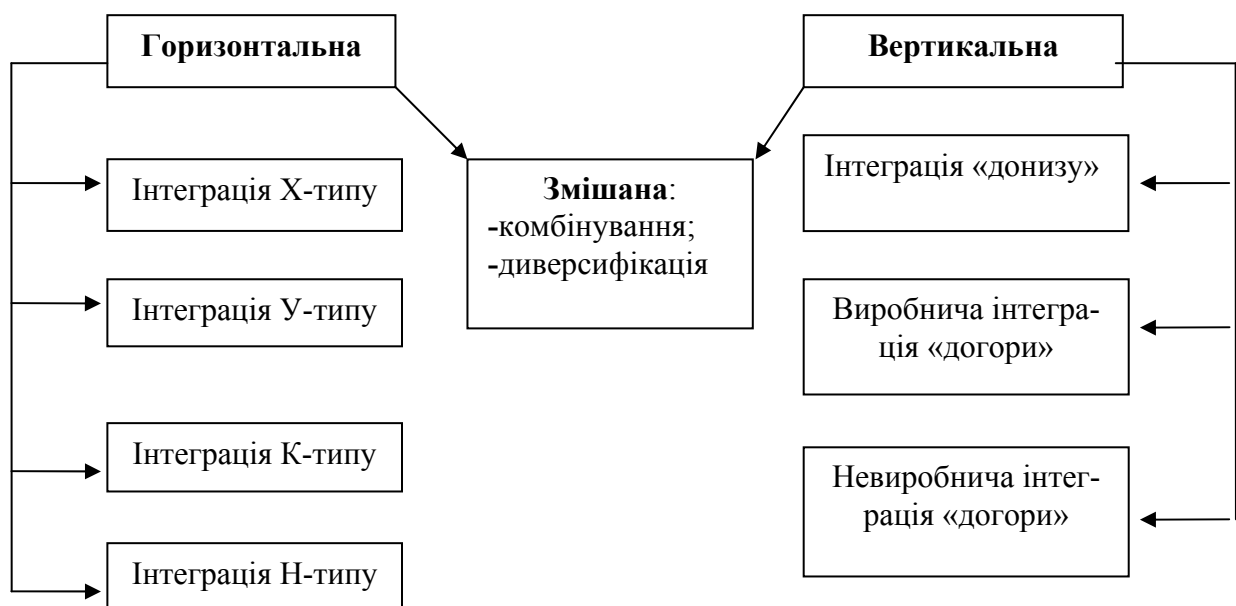

Рис. 2. Основні типи інтеграцій та форми їх розвитку

Конгломератне злиття (Н-типу) – об'єднання підприємств різних галузей без наявності виробничої спільності, тобто злиття такого типу – це злиття підприємства однієї галузі з підприємством іншої галузі, що не є ні постачальником, ні споживачем, ні конкурентом. Профілююче виробництво у таких об'єднаннях приймає розпливчаті контури або зникає зовсім [5].

Виокремлюють три форми вертикальної інтеграції: 1. Інтеграція «донизу» (наприклад, приєднання заводу – виробника сировини чи напівфабрикатів до компанії, яке веде головне виробництво). 2. Виробнича інтеграція «догори» (вона є протилежна за змістом до першої форми). 3. Невиробнича інтеграція «догори» (включає сферу розподілу). У ході дослідження аналіз інтеграційних процесів проводився на мікроекономічному рівні. Економічна суть зазначених процесів в аграрному секторі полягає в об'єднанні суб'єктів господарювання, поглибленні їх взаємодії, розвитку міжгосподарських зв'язків. Основними типами інтеграцій виступають: горизонтальна, вертикальна та змішана, основними причинами виникнення інтеграційних зв'язків в аграрному секторі є: надто висока ненадійність ринку; компанія-інтегратор має більші можливості для залучення матеріальних і фінансових ресурсів, крім того вона забезпечує собі стабільну сировинну базу, а інтегровані сільськогосподарські підприємства – постійні, надійні канали збуту виробленої продукції.

Інтеграційні процеси відбуваються шляхом об'єднання суб'єктів різних форм власності у нові виробничо-господарські одиниці. Отримані результати дають підстави стверджувати про ефективність інтегральних зв'язків підприємств Яготинського району Київської області і засвідчують їх переваги на теперішньому етапі економічного розвитку. Тому, виходячи із встановлених переваг інтегрованих форм цього району було запропоновано подальше поглиблення взаємозв'язків даного типу для підприємств досліджуваного регіону.

Аналіз економічної ефективності виробничої діяльності сільськогосподарських підприємств за показниками економічної ефективності інтегрованих аграрних підприємств засвідчив переваги інтегрованого об'єднання, оскільки величина інтегрованого показника економічної ефективності, коефіцієнта рентабельності власного капіталу та норми прибутку в середньому по дочірніх підприємствах (ДП) вища за середній рівень по району (рис. 3).

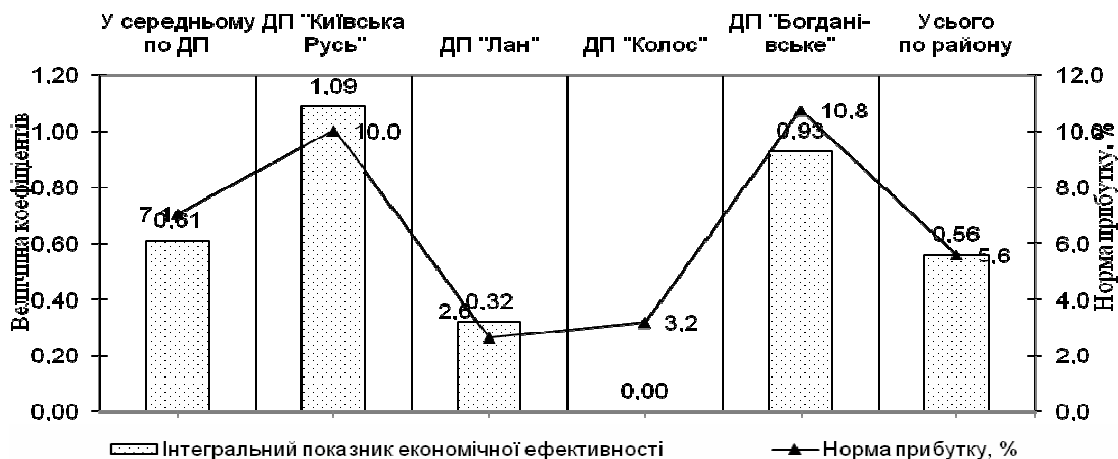

Рис. 3. Економічна ефективність інтегрованих підприємств Яготинського району Київської області

Важливим показником для обґрунтування стратегічного розвитку підприємств є показник ефекту виробничого важеля. Результати аналізу операційної діяльності інтегрованих сільськогосподарських підприємств показують, що для подвоєння прибутку необхідно збільшити в середньому обсяг продажу пшениці на 30%, кукурудзи – 31%, молока – 34%, м'яса свиней – на 36 відсотків. Розрахунки, інтегрального показника економічної ефективності засвідчили, що значення інтегрального показника для інтегрованих підприємств є вищим, ніж середнє значення по району, а при реалізації запропонованих проектів буде підвищуватись.

Аналіз інтеграційних процесів в підприємствах Яготинського району Київської області показав наступне: у 2001 р. чотири господарства цього району (земельне користування 12 тис. га) були інтегровані на основі виробництва сільськогосподарської продукції з переробним підприємством – Яготинським молокозаводом. Проте у 2006 р. змінилося підприємство-інтегратор, результатом чого стала переорієнтація частини підприємств на рослинництво зернового напрямку. Однак виробництво продукції тваринництва значно скоротилося, що негативно вплинуло на соціальну сферу сіл, де розташовані сільськогосподарські підприємства. Відбулося також значне скорочення робітників, погіршилась оплата праці.

Нами встановлено доцільність відновлення інтеграційних зв'язків та подальшого їх поглиблення у сфері «виробництво-заготівля-переробка» шляхом часткового об'єднання капіталу (рис. 4).

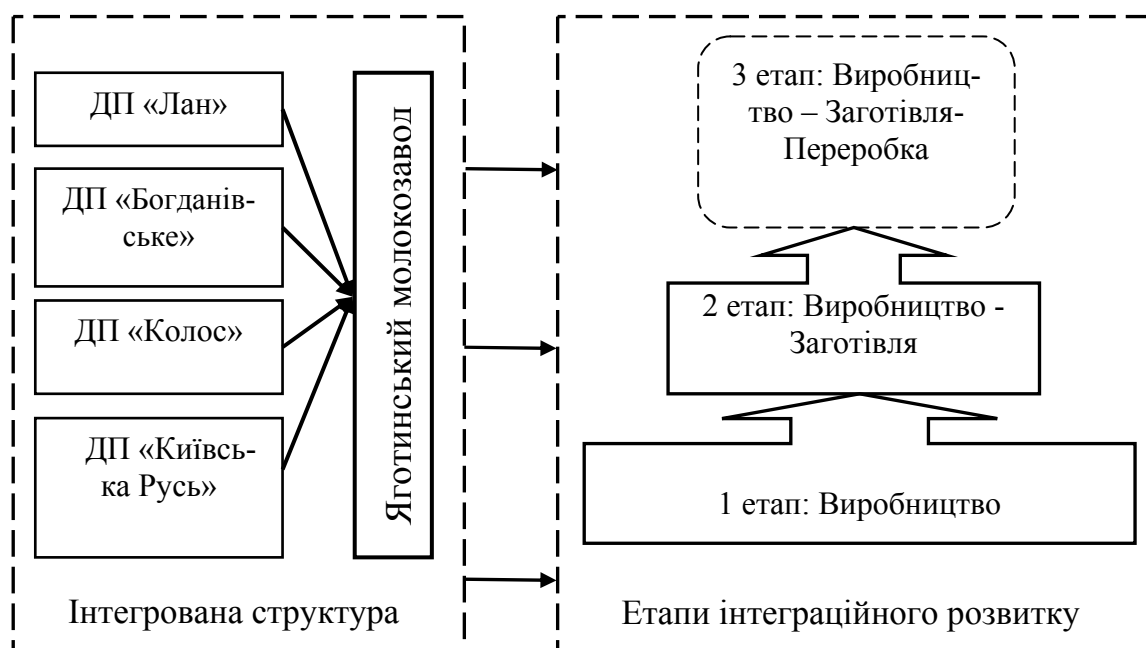

Рис. 4. Схема поглиблення інтеграційних взаємозв'язків виробництва та переробки молока підприємств Київської області.

Поглиблення інтеграційних процесів має позитивно вплинути на функціонування інтегрованих підприємств. Однак сільськогосподарським товаровиробникам досить складно пристосовуватися до функціонування у мінливому ринковому середовищі, тому вони потребують постійної уваги з боку держави. Оп-

тимізація виробничо-галузевої структури інтегрованих сільськогосподарських підприємств дозволить збільшити обсяги виробництва продукції та підвищити ефективність сільськогосподарської діяльності.

Висновки. Отже, інтегровані структури дозволяють залучати додаткові фінансові ресурси, раціональніше використовувати спільну інфраструктуру. Вони позитивно впливають на економічний сектор регіону і можуть сприяти подоланню соціально-економічних проблем села. В процесі поглиблення інтеграції сільськогосподарські товаровиробники проходять різні стадії інтегрування, що залежить від цілей та завдань інтеграційної структури і відбувається під впливом кон'юнктури ринку. Аналіз економічної ефективності діяльності досліджуваних інтегрованих підприємств на основі традиційного підходу та інтегрального показника економічної ефективності підтверджують, що виробнича діяльність інтегрованих сільськогосподарських підприємств є ефективнішою, оскільки величина розрахованих коефіцієнтів та показника є вищою за середнє значення по району. Одним із пріоритетних шляхів оптимізації виробничої діяльності сільськогосподарських підприємств є взаємодія з переробними підприємствами у сфері «виробництво-заготівля-переробка» шляхом часткового об'єднання капіталу. Такі зміни інтеграційних взаємовідносин дають змогу збільшити виробництво валової продукції.

Список використаних джерел:

1. Эффективность по Парето [Електронний ресурс] / Режим доступу http://ru.wikipedia.org/wiki/Эффективность_по_Парето.
2. Андрійчук В. Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, аналіз : [монографія] / Василь Гаврилович Андрійчук. – К. : КНЕУ, 2005. – 292 с.
3. Горлачук В. В. Економіка підприємства : [навчальний посібник] / В. В. Горлачук, І. Г. Яненко. – М. : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. – 344 с.
4. Лисситса А. Бабичева Т. Теоретические основы анализа продуктивности и эффективности сельскохозяйственных предприятий. / А. Лисситса, Т. Бабичева // Discussion Paper. – 2003. – № 49.
5. Інтеграційні стратегії // advanter.com.ua/articles.php?articlesid=17.

Рецензент: д.е.н., професор Єрмаков О.Ю.

УДК 338 : 630.1.33

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ОЛІЄЖИРОВОГО ПІДКОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Мельник В.І., к.е.н., доцент

Вінницький інститут економіки Тернопільського національного економічного університету

У статті обґрунтовано організаційно-економічні передумови ефективного функціонування олієжирового підкомплексу України, визначено роль державного регулювання та окреслено основні складові активізації інфраструктурного розвитку олієжирового підкомплексу України.

In the article the organizational and economic conditions for effective functioning of the oil and fat subcomplex of Ukraine, the role of government regulation and outlines the main components enhance infrastructural development oil and fat subcomplex Ukraine.

Постановка проблеми. В умовах посилення глобалізаційних процесів зростає потреба в підвищенні ефективності функціонування експортно-